

JENS
LILJESTRAND

Dokáže
sa člověk
zmenit
a zachránit?



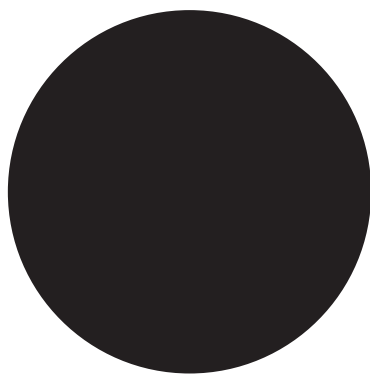
AJ KEŽ SA VŠETKO SKONČÍ

İKAR

İKAR

**AJ KEĎ
SA VŠETKO
SKONČÍ**

**JENS
LILJESTRAND**



**AJ KEĎ
SA VŠETKO
SKONČÍ**

**PRELOŽIL
JOZEF ZELIŽŇÁK**

IKAR

Jens Liljestrand
ÄVEN OM ALLT TAR SLUT

Copyright © Jens Liljestrand 2021
Published by agreement with Ahlander Agency
Translation © 2023 by Jozef Zelizňák
Cover design © 2023 by Tomáš Cikán
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8719-8

Pre Tove

„Nejestvujú konce. Kto si myslí opak,
mýli sa v ich základnej vlastnosti.
Všetko sú to len začiatky. Tu je jeden.“

Hilary Mantelová: *Privedte mŕtvych*

PRVÝ DEŇ ZVYŠKU TVOJHO ŽIVOTA

Posledný raz som bol šťastný v obchode. Spoločnosť sa konečne opäť otvorila, odviezli sme sa autom k hypermarketom, kde medzi množstvom kruhových objazdov stála Ikea, veľký obchod s elektronikou, iný s domácimi spotrebičmi, hypermarket a napokon ten, ktorý našla ona, posledný ozajstný obchod s vecami, ktoré sa dnes už predávajú takmer výlučne na internete. My sme si ho chceli užiť, chceli sme si tie veci ohmatať, nechať sa opojiť túžbou po našom dieťati.

Carola stála v rohu pri detských kočíkoch, v tvári sa jej zračilo odcudzenie človeka, ktorý vstúpil do svätostánku náboženstva, aké síce pozná, ale nikdy k nemu nepatrila, pohybovala sa knísavým a ťažkým krokom, kým deti, ktorým sa už čoskoro mal narodiť súrodenec, pobehovali medzi poličkami, medzi plyšovými medvedíkmi a dekami v pastelovo modrých a pelikánovo ružových farbách, medzi prebalovacími pultmi a kolískami a postielkami, a olejmi a fľaškami, odsávačkami a dojčenskými pomôckami, dojčenskými košeľami a dojčenskými kreslami, edukatívnymi drevenými hračkami a elektrickými vysielaciami a prijímačmi, vďaka ktorým rodičia počujú, či sa dieťa zobudilo, ba dokonca ho môžu pri spaní sledovať

a zisťovať teplotu a hladinu oxidu uhličitého v jeho okolí.

Deti zrazu zastali uprostred obchodu. *Ale nie*, vydýchli. *Pozri sa tam!* Ukazovali k radom malých zlatých bodýčok a čiapočiek a neuveriteľne drobných ponožiek. Z týchto malých kúskov odevu sálala až neznesiteľná zraniteľnosť a deti hladkali látky, privoniavali k nim, akoby tie látky boli dieťa, akoby ich sestrička už bola u nás. Dívali sme sa na seba ponad poličky a usmievali sa, že sme urobili dobre, keď sme zamierili na toto šibnuto komerčné miesto a vzali deti so sebou, aby pochopili, na vlastné oči a vlastnými končekmi prstov precítili flanelovo mäkký vietor. Veď už o krátku chvíľu zaveje do našich životov a zmení ich navždy. A ja som počul svoje vlastné slová, ako hovorím, *veďte si, čo len chcete*.

Moja rodina sa na mňa zmätene pozrela, veď sme sem prišli len kvôli kočíku, aby sme si ho pozreli, než ho kúpime z druhej ruky, vždy sme všetko kupovali z druhej ruky, a Carola stihla povedať niečo o našej ekologickej stope, o bratrancovi, ktorého dcéra už vyrastá zo šiat, ale ja som na ňu prosebne pozrel, *prosím, len tento jeden raz, prosím, neobmedzujte sa*.

Ani sa nepohla, len sa bezmocne prizerala, ako deti s rozžiareným výrazom a natešenými výkrikmi berú do náručia látkových mojkáčikov, ergonomické nosiče a veľkú hraciu deku zo sivomodrého kašmíru, až sa pridala aj ona a spýtala sa ženy za pokladnicou na látkové plienky z ekologickeho materiálu a od férových firiem, ktoré kompenzujú vplyv na klímu, či majú detské vaničky, ktoré obsahujú o *trochu* menej plastu, overovala si aj pôvod bavlny v peknom bodkovanom vankú-

ši, a každá jej vec stála dvakrát viac než iný podobný tovar. Ja som sa smial, zobral vozík, a kým ku mne stála otočená chrbtom, vytiahol som mobil a previedol si na kartu viac peňazí.

Keď sme naplnili košíky a nasýtili svoju lásku k detskému zlatučkému a roztomilému svetu do otupenej spokojnosti, vrátili sme sa spolu ku kočíkom a už nebolo alternatívy k francúzskej luxusnej značke, ktorá zvíťazila v teste aj vďaka podvozku vyvíjanému päť rokov. Vybrali sme látky na vaničku a baldachýn a pršiplášť, vybrali sme držiak na mobil, na fľašku, na šálku, vybrali sme všetko dostupné príslušenstvo.

Žena všetko nablokovala a nepochopiteľne sa jej podarilo sformulovať lahučké slová, ako môžeme kočík vrátiť v prípade, že sa *niečo stane*, a napriek jej bezstarostnému a veselému tónu, *stačí nám potom len predložiť pokladničný blok*, akoby sa v tej chvíli všetko zastavilo a pred očami sa nám zjavila krv v záchodovej mise, kričiaci záchranári, detská rakvička, unavený a vráskavý gynekológ, ktorý si čistí okuliare a vypisuje *papier*, potom sa vraciame naspäť sem, v aute kočík s dizajnovými doplnkami a koženými detailmi na rúčke, späť do tohto strašidelného chrámu konzumu, a ja som vtedy počul jej šepot doprázdna, *to by asi riešila mama*.

Ale aj ten strach pomínul, aj tá chvíľa sa skončila a zostala len celková suma, čísla na displeji pokladnice, suma o trochu vyššia než cena môjho prvého auta. „Dáme to na splátky?“ ponúkla sa žena so žiarivým úsmevom. Rozhliadol som sa po obchode, po prvýkrát som zaregistroval ostatných otcov, vystresovaného futbalového fanúšika v drese, pristahovalca v pokrčenom saku, chlapa v koženej bunde a s okuliarmi opravenými

lepiacou páskou, a vtedy som pochopil, že to tu tak funguje, ľudia si požičiavajú peniaze, aby si to mohli dovoliť, splácajú to aj s úrokmi, s poplatkami za poskytnutie úveru, s pokutou za omeškanie, sedia v malých bytoch na predmestiach a splácajú tých medvedíkov a deky a detské kočíky mesiac po mesiaci, a premkla ma hrdosť.

„Nie, nie,“ podal som jej kartu, „zaplatíme hneď.“

A Carola sa pritísila ku mne, položila mi ruku na čelo, akoby som mal teplotu, a zašepkala, že sme mohli pozrieť aj inde, možno sa dá nájsť veľmi podobný kočík aj na internete, ale ja som len cítil a počul jej ruky vo svojich vlasoch, jej prsty na svojom zátylku, a *je to v pohode, si si istý, že to je v pohode*, dotýkala sa ma, konečne sa ma dotýkala, nepamätal som si, kedy sa ma dotkla naposledy, *jasné, zlatko, to zvládneme*, a jej pohľad na mňa, na takého, aký som bol práve vtedy v jej očiach, keď bolo všetko odpustené, všetko dokonalé, a tak neskutočne zaslúžené.

PONDELOK 25. AUGUSTA

Hľadím na malý fliáčik medzi pokožkou, ktorú napína čelová kosť, a už teraz tmavými vlasmi, jemnunké páperie, ktoré občas – najmä v teple a tme ako teraz – putuje k spánkom alebo za ucho či k fontanele, alebo dokonca k zátylku, kam si môžem zaboriť nos a cítiť vôňu hladkej pokožky a zaschnutého sladkého mlieka, po pár dňoch výraznejšiu, asi ako zrejúci syr. Cítim jej váhu v náručí, ako vrecko teplej, čerstvo zomletej fašírky s konzistenciou surovej klobásy, starostlivo natlačenej do črievka vlhkými prstami, aby nepraskol krehký povrch, nič nemá napäté ani opuchnuté, nijaké svaly.

V driemaní sa stráca hranica medzi ňou a mnou a svet sa točí len okolo jej nádychov a mäkkého, teplého, lep-kavého tkaniva, je holá, okrem plienky, už celé mesiace nespáva v pyžamku, je príliš teplo.

Becka sa najedla z fľašky, odgrgla si mi na ramene a zadriemali sme spolu, kým sa nám do snov nevkradol prvý hukot sirén, najprv v dialke, akoby sa nás netýka-li, ako pípanie umývačky či sušičky, ktorá dokončila svoj program, ako súčasť večného šumu sveta, po pol minúte hlasnejšie, prerážajúc filter, praskajúc bublinu, prenikajúc k nám.

„To určite len vybuchlo auto.“ Carola, obrátená ku mne chrbtom, zamrmle starý vtip z nášho semestra v Malmö. Lesbický pár, s ktorým sme sa vtedy stretávali, žil v štvr-ti plnej násilia, s kriminalitou za dverami. Staršie dievča prišlo z vidieka a sústavne zápasilo, zatiaľ čo jeho pria-telka sa narodila a vyrástla v chýrnej štvrti Möllevången a vyžarovala typický rozvláchny pokoj ľudí z Malmö, to ležérne myknutie plecom, *a čo má akože byť*, a s hrdo-ťou nám opisovala, ako sa naučila akceptovať sociálne problémy ako *prirodzenú súčasť urbánneho života*, to len rasisti nadávajú na trestnú činnosť a násilie, *veď keď niečo v noci buchne, ešte to neznamená, že sa musí niekde strieľať*, vysvetľovala nám s prepichnutou spodnou perou vyšpúlenou pohádaním, *kolkokrát je to len bomba v aute*, a keď odišli domov, utahovali sme si z jej prístupu a odvtedy každý ruch v noci bol *len bomba v aute*.

Húkanie sa ozýva čoraz bližšie, už musia byť v našej štvrti, možno smerujú k osamelému starcovi v modrom dome so psoriázou na celej tvári, isto už má aspoň se-demdesiat. Lenže sanitka a policajti predsa nezapínajú

majáky, keď niekto zomrie prirodzenou smrťou. Položím Becku na matrac, zamrncí, vystrie rúčky pred seba, malé teličko sa napne ako luk, dotknem sa nohami starých drevených parkiet, prejdem k otvorenému oknu. Už nie je tak teplo ako včera, možno len tridsať, príjemne pofukuje, vidím, ako sa vrcholce ihličnanov kolíšu vo vetre. Horúčavy ustúpili, dvíha sa vietor, konečne je menej dusno.

„Dnes nás čaká pekný deň,“ poviem nikomu.

Za dverami detskej izby vládne hrobové ticho, zaklopem a otvorím, deti ležia každé vo svojej posteli s tabletami a slúchadlami, pach špinavých šiat, nedojedených sladkostí a detských tiel sa dá krájať. Mechanicky ich požiadam, aby vyplili tablety a zišli dolu, je pol jedenástej. Vilja na mňa zagáni, ale Zack sa rozžiari a víťazoslávne mi nastrčí sklenený pohár z nočného stolíka. Okrem zuba je v ňom zlatá trblietavá minca.

„Bola tu zúbková víla a hodila mi do pohára mincu!“

„Naozaj? A zub si nevezala?“

„Nie, lebo vie, že zuby zbieram! Že si ich odkladám!“

„Ale veď to je úžasné!“

„Tato?“

Zasmeje sa prehnane milučkým úsmevom, ktorý používa, odkedy sa narodila Becka a už nie je najmenší v rodine, keď si priveľmi uvedomuje svoju detinskosť a že robí niečo, na čo je v skutočnosti už priveľký, divadielko, ktoré hrá, aby sa cítil malý.

„Tato, podľa teba žijú zúbkové víly aj v Thajsku?“

Postrapatím mu mokré vlasy, hrám jeho hru, možno preto, že ju tiež potrebujem.

„Jasné, že áno, zlatko. Zúbková víla je ako Santa Claus, poletuje po svete, hoci ju neťahajú soby, ale...“

„Zúbkoví škriatkovia!“

„Áno! Zúbkoví škriatkovia, ktorých chytila...?“

Neváha ani sekundu.

„Zúbkovým lasom!“

Obaja sa zasmejeme nad spoločným výmyslom, obaja rovnako zaľúbení do šibnutej predstavy zúbkovej víly na koči vyrobenom z vypadnutých zúbkov zlepených azda zubnou pastou, ktorý ťahá hŕstka nahnevaných, ale silných zúbkových škriatkov – takéto veci robíme, takéto veci sme robili, keď bol malý, celé hodiny sme si vymýšľali príbehy a ja som si často hovoril, že si ich musím zapísať, ale jasné, že som sa k tomu nikdy nedostal.

Dolu v kuchyni zostali z večera hrnce, panvice, zamastené taniere a poháre od vína, vždy si zabúdame ušetriť vodu na umytie riadu. Kôpky hračkárskych bankoviek nám pripomínajú, ako Carola nechala v Monopoloch vyhrať deti, našu následnú hádku, moje starosti, keď som hovoril o pravidlách a dôsledkoch, že veď fajn, Zack má desať, ale štrnásťročná Vilja sa potrebuje naučiť, že si nemôže len tak vziať za hrst peňazí, keď sa jej minú vlastné, a ona sa len smiala nad mojím smutným, odozvaným výrazom a hovorila, že *časom sa naučí, ako funguje kapitalizmus, tomu sa, žiaľ, nijako nevyhne.*

Podvedome skontrolujem kohútik. Voda naďalej tečie len cícerkom. Prekáža mi to menej než kedysi, máme minerálku, máme malinovky pre deti a pivo pre nás. Močiť sa dá za strom, šaty si perieme v jazere, riad sa dá utrieť papierom. Jedinou výzvou, a čo by som dal za to, keby som jej nemusel čeliť, sú plávajúce klobásky hovien v záchode, ktorý sa pomaly plní ďalšími hovnami, ďalším papierom a ďalšími hovnami, snažíme sa učiť deti, aby nám povedali a mohli sme im tak pomôcť

šerblom, ale Zack zabúda a Vilja to odmieta, a tak napokon musím všetko vybrať do hrnca a záchod vydrhnúť, počúvajúc pri tom hudbu v slúchadlách, dýchajúc ústami s vypnutým mozgom.

Zack si už obliekol plavky, niekoľko týždňov nechodí v ničom inom len v plavkách, dám mu pohár mlieka a sledujem, ako pije. Potom vykročíme, on beží predomnou po úzkom kamenistom chodníčku takmer bielo od prachu, suchý, vlažný vietor nám hladká ramená a nohy ako čerstvo opranú plachtu, tieto vlažné letné rána, zožltnuté kríky, divorastúce pichľavé trávniky, spálené živé ploty, jasne modrá obloha a ticho, všade ticho. Ešte nedávno sme počuli sirény, teraz nepočujeme nič.

Starec žije, žmúri do slnka, keď zídeme na mólo, vietor sa hrá s jeho sivou vetrovkou, červenobiele chrasty na tvári má menej výrazné, ako som si pamätal, slnko mu, samozrejme, pomáha.

„Vy ste ešte tu?“ spýta sa takmer podráždene.

„Sme!“ prikývnam. „Prenajali sme náš byt v meste na celé leto, a tak...“

„Ste tu,“ zopakuje rovnako vyčítavým tónom. „Väčšina už cez víkend odišla.“

„Nemáme s tým problém.“ Starcov tón mi prekáža. A ešte väčšmi moja reakcia, lebo cítim, že sa potrebujem brániť, akoby som uňho hľadal odobrenie svojho konania. „Deťom prospeje, keď na vlastné očividia dôsledky klimatických zmien. V učebnici to vyznieva oveľa abstraktnejšie.“

Zack bezstarostne prebehne popri mužovi na malú piesočnatú pláž pri móle a hľadá naše veci. Pod starou rozbitou lavičkou leží nafukovací delfín, naša oblúbená

hračka, a malá toaletná taška s mydlom a šampónom. Veľmi ho baví kúpať sa v slanej vode, keď penu odnášajú morské vlny, *tato, môžeme aj vlasy?* výska a rozhliada sa po prázdnom mori hrdým pohľadom dediča hotelového impéria v najlepšej štokholmskej štvrti.

Muž sa pozrie na chlapca. Takmer nebadane zavrtí hlavou.

„Necítite to?“ Kývne za seba, k moru, nespustí zo mňa zrak. „Nevidíte? V noci postúpil o niekoľko kilometrov.“

More, vlny, pena. Za morom les, zeleň sa mení na žltú a hnedú. A o kus ďalej, medzi korunami stromov tmavá hmla na prázdnej oblohe, ako búrkové mračno, ale v pohybe, plávajúci a nadúvajúci sa objekt.

Starec pokrčí nosom, ja ho podvedome nasledujem. Vzduch páli v nosných dierkach.

Dym.

Zack už sedí na kraji móla, v náručí drží plastového delfína, rozpráva sa s ním, ten jeho nosový, detsky do seba zahľadený blabot, vyfučané telo delfína mu v náručí vytvorilo písmeno *vé*.

*

Celú hodinu sa cítim taký živý ako už dávno nie. Cítim vôňu dobrodružstva, urobím si selfie so Zackom na móle s morom v pozadí. Dopíšem: *Tam vzadu v lese horí. Najvyšší čas zbalit kufre – už aj my patríme ku klimatickým utečencom. Smutná pravda. #climatechange* a zverejním fotografiu na svojom účte. Ihneď ma zasypú srdiečka a smajlíky a otázky typu *Kde ste? a Panebože, vieme vám nejako pomôcť?* Carolina mama nám zavolá a vymenúva cennosti, ktoré v každom prípade musíme

naložiť do auta, *keby náhodou*, ozve sa aj jej sestra, jej kamarátky, mne nezavolá nikto. Cítim, že sa plne koncentrujem, poznám každý ďalší krok, oznámim veľkým deťom, že majú presne polhodinu na to, aby si zbalili tašky, a Vilja dostane za úlohu pomôcť mladšiemu bratovi s balením, dať nabiť všetky mobily a powerbanky.

Potom poprosím Carolu, aby pripravila všetky veci pre Becku, fľašky, šaty, plienky, do najbližšieho obchodu či k najbližšiemu záchodu sa možno dostaneme až o veľa hodín. Rodina prijíma povely bez čo i len náznaku protestov, akoby sme sa z číreho inštinktu utiekali k našim najprimitívnejším úlohám. Otvorím internet, vryjem si do pamäte najlepšie cesty, overím aktuálne informácie u záchranárskej služby. Zapnem rádio a nalaďím lokálnu stanicu, ktorá informuje o plameňoch dvakrát vyšších, než sú veže kostola, je to neuveriteľný jav, číra apokalypsa a my sme v jej srdci. Zjaví sa Carola s cestovnou taškou a príručnou modrou z Ikey, dotkne sa mi ramena, zľahka ma pobožká, *toto zvládneme, však?* A ja cítim, že aj ona vníma, ako nám osud dal možnosť priblížiť sa k sebe novým, pekným a adrenalínom nabitým spôsobom.

Esemesky a lajky prúdia ďalej. Vyjdem k autu, aby som všetko naložil, volajú mi z rádia a vystresovaný producent sa ma pýta, či som ochotný odpovedať na jeho otázky a zrazu som v živom vysielaní. *Didrik von der Esch, poradca v otázkach PR, sa aj s rodinou nachádza v oblasti najväčších požiarov severne od jazera Siljan. Didrik, viete nám popísať, čo sa teraz okolo vás deje?*

Samozrejme, posledných pár týždňov sme strávili u svokry na dedine v kraji Dalarna, situácia sa postupne zhoršuje v dôsledku sucha a horúčav. A práve sme sa

dozvedeli, že z bezpečnostných dôvodov musíme región ihneď opustiť. Didrik, ste spokojný so spôsobom informovania zo strany úradov?

Pripojím si k telefónu slúchadlá a nakladám veci do auta, pokračujúc v interview, od námahy mi trochu preskakuje hlas, prehľbujem tak dramatično, ospravedlňím sa, že som zadýchaný, *ale práve nakladám veci do auta, musíme sa poponáhľať... ale teda informovanosť, to závisí od toho, na čo sa pýtate. Samozrejme, že sme dostali informáciu, že musíme opustiť región a tak ďalej, ale z dlhodobejšej perspektívy je príčinou týchto extrémnych horúčav klimatická kríza, o ktorej všetky úrady v západnom svete vedia už celé desaťročia a nijako nereagovali, takže z toho pohľadu zastávam názor, že mohli INFORMOVAŤ lepšie, teda nie teraz, ale pred desiatimi, dvadsiatimi či tridsiatimi rokmi, minimálne teraz mohli INFORMOVAŤ, že štát sa nehodlá ujať svojej možno najdôležitejšej úlohy, chrániť svetovú populáciu pred sériou mimoriadne predvídateľných katastrof.*

Užívam si rozhovor, vychutnávam si každé jedno slovo, kým skladám kočík a nakladám ho navrch kufra, pritom načúvam pôsobivému mlčaniu ženy. Tá sa po básnickej odmlke opäť ozve: *Didrik, napriek všetkému pôsobíte tak pokojne.*

Áno, samozrejme, veď to bez problémov zvládame, máme poistený majetok aj nehnuteľnosti, nie ako obyvatelia chudobných častí sveta, kde klimatické zmeny každý rok kosia stá milióny obetí, v obrovských metropolách Indie či Afriky, ktorým sa minula voda, v západnej časti USA a Kanady, kde sa v podstate celé štáty obracajú na popol, možno práve tento typ katastrofy potrebujeme, aby sme sa aj vo Švédsku zobudili a pochopili, kam sa rútime.

Zo štúdia sa mi poďakujú, že som im venoval čas. Rozprávali sa s *Didrikom von der Eschom*, ktorý je v týchto chvíľach nútený spolu s rodinou opustiť svoju vidiecku usadlosť v kraji Dalarna pre obrovské požiare severne od jazera Siljan. Záchranári uvádzajú, že situácia sa im vymkla spod kontroly. A my pôjdeme ďalej. Vtedy ukončím hovor, zabuchnem kufor a po údere nasleduje ticho.

Nijaké vtáky. Nijaké autá. Len šum vetra v korunách stromov.

Opäť skontrolujem telefón. Množstvo nových lajkov, žiadna esemeska. Ľudia si zrejme myslia, že sme vyrazili.

„Pôjdeme?“ zakričím do domu, hrdý na to, ako uvoľnene pôsobím.

Zjavia sa Carola a Vilja. Becku spoločne usadíme do sedačky, zapneme pásom. Zack stojí v predizbe s plecniakom s obrázkom Spidermana. Vykročím k nemu, aby som ho odviezol k autu, keď si všimnem, že plače, ticho, mračí sa do seba, inokedy ho takto nevidám. Čupnem si k nemu.

„Chlapec môj, deje sa niečo? Azda sa nebojíš? Všetko je v poriadku, ideme.“

„Nenašiel som ho.“

Vezmem plecniak, poťažkám ho, je plný šiat, kníh, v prednom vrecku cítim tvrdý obal tabletu.

„Ale veď všetko máš. Zbalil si sa výborne!“

Po lícach mu tečú dve veľké slzy.

„Mincu. A zub. Hľadal som všade, no Vilja tvrdí, že už musíme ísť, inak tu zhoríme.“

„Počúvaj ma, nikto tu nezhorí. Akurát odchádzame domov trochu skôr, veď na tom nie je nič zlé, či? Poď, sadneme si do auta. Čo chceš počúvať? *Fantóma opery*? Alebo opäť *Čarovnú flautu*?“

Tvár sa mu zmenila na meravú masku plnú zúfalstva a trucu.

„Mincu. A zub. Veď som si ho chcel odložiť.“

Počujem, ako sa otvorili dvere, Carola a Vilja už nastupujú.

Vstanem, cítim kŕče v stehnách, napätie v chrbtici, prečo sme si urobili tretie dieťa?

„Dobre, zlatko. Poďme porozmýšľať spolu. Keď si sa ráno zobudil, mal si ho pri posteli, že?“

Ale nemá zmysel byť pedagogický a prechádzať s ním v duchu dom, je príliš malý, detská izba, naša izba, kúpeľňa a malá kuchynka s dolnou izbou, to je všetko, prehladáme to za dve minúty. A vidím to na ňom, vie, len sa to neodváži vysloviť. Príliš sa bojí.

Malé, krehké tieľko vybehlo na mólo, šampón a nafukovačka, sedel celkom na kraji móla, keď videl na druhom brehu hmlu a dym, zmeravel mu krk, zvrtol sa ku mne, aby sa na mňa pozrel, hľadal útechu alebo pocit bezpečia a na kratučkú chvíľu, kým som si uvedomil celú šírku chlapcovho sveta a vytvoril si plán, som tam preňho nebol, rovnako stratený ako on.

„Chcel som ukázať zub delfínovi,“ vzlykne.

„Tomu rozumiem.“

„A teraz zhorí.“

„Určite nezhorí. Počká tu na teba, kým sa vrátíme.“

Zack sklopí zrak, prikývne. Potichu vykročí s plecničkou k autu.

Carola sedí na zadnom sedadle s otvorenými dverami v neznesiteľnom teple a spýtavo na mňa hľadá.

„Zabudol si zub na móle.“ Možno som v jej očiach zarel strach, možno za to môže tá predchádzajúca chvíľa, keď prišla s taškou, keď ma pobožkala, keď medzi nami

preskočila iskra, poviem, *päť minút, dobre?*, a nečakajúc na odpoveď vykročím po cestičke, ktorou som kráčal toľkokrát, hľadajúc lesné jahody, čučoriedky, alebo kráčajúc k schránke po noviny, za ruku s malými deťmi v župančekoch, pyžamkách páchnucich močom a so snami, ktoré museli vyrozprávať skôr, než sa rozplynú.

*

Chlap tam ešte sedí. Z obitej drevenej lavičky hľadá na jazero. Obloha nad nami je takmer rovnako sivá ako jeho bunda, ale na druhej strane je ako tmavá stará rozvlnená deka, ešte pred hodinou bol dym plný chuchvalcov, teraz je kompaktný a škaredý.

A vzduch špinavý. Slzia z neho oči.

„Počúvajte ma,“ oslovím muža. „Je čas vypadnúť.“

Unavene sa na mňa pozrie.

„Smiešne. Minule ma nútili zostať doma. Jeden a pol roka som nevychádzal z domu. Nikoho som nesmel stretnúť, ani len susedov. A teraz je to naopak. Zrazu nesmiem zostať.“

Z tónu aj výberu slov počuť, že si tie vety pripravil, možno som ho neoslovil prvý, možno telefonoval s deťmi alebo vnukmi, ten úderný pompézny stoicizmus u starších mužov tohto typu.

„Nikam nepôjdem. Toto jej môj domov. Od roku tisícdeväťstosedemdesiatštyri tu takto sedávam každé ráno. Nemám kam ísť.“

„Možno by sme...“

„Okrem toho moje auto má zákaz vstupu do premávky,“ uškrnie sa. „Neprešlo technickou kontrolou. Ak ma zastavia, rovno mi vezmú vodičák.“